

Andrus Ansip
peaminister
Vabariigi Valitsus
peaminister@riigikantselei.ee

19. detsember 2012

Pöördumine seoses Eesti valimisega ÜRO Inimõiguste Nõukogu liikmeks

Lp peaminister Andrus Ansip,

Eesti valimine ÜRO Inimõiguste Nõukogu liikmeks on riigile tunnustus tehtud töö eest, kuid ka kohustus kaitsta inimõigusi veelgi enam nii siseriiklikult kui rahvusvaheliselt. Eesti huvides on, et kõikjal austatakse rahvusvahelise õiguse põhimõtteid ning väärtusi, mille osaks inimõiguste tagamine lahutamatu on.

ÜRO inimõiguste nõukogu liikmeks kandideerimisel võttis Eesti kohustused ja sõnastas prioriteetid, sealhulgas lubas riik:

- suurendada püüdlusi võrdse kohtlemise ja soolise võrdõiguslikkuse valdkonnas, eriti naiste õiguste tagamiseks;
- õigusemõistmise garantiide tõhustamist, vähendades ennekõike kohtumenetluste pikkust ja parandades õigusemõistmisel tehtud vigade hüvitamise korda;
- Õiguskantsleri kantselei toetamist ja omavahelist koostööd, et tagada selle täielik vastavus "Pariisi põhimõtetele";
- leida täiendavaid rahalisi vahendeid soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise voliniku institutsiooni edasiarendamiseks;
- jätkata riiklike strateegiate rakendamist ja edasiarendamist, pöörates eritähelpanu inimõiguste kaitsele ja edendamisele;
- parandada otsuste kvaliteeti ja nende sotsiaalset legitiimsust, võimaldades otsustusprotsessis osaleda vabaühendustel ning era- ja avalikul sektoril;
- jätkata dialoogi kodanikuühiskonnaga ning seda veelgi parandada;
- keskenduda väljendusvabaduse, sh interneti- ja meediavabaduse kaitsele siseriiklikult ja rahvusvaheliselt.

Jälgime nende kohustuste täitmist ning pakume abi nende ja teiste inimõiguste kaitse tugevdamisel. Samuti eeldame, et inimõigustega tegelevaid vabaühendusi kaasatakse inimõiguste valdkonnas strateegiate ja tegevuskavade väljatöötamisse, rakendamisse ning arendamisse. Näeme vajadust dialoogi jätkamiseks ning koostöö tõhustamiseks kõigil tasanditel.

Soovime samuti algatada arutelu riikliku inimõiguste institutsiooni loomise osas, mis vastaks ÜRO peaassamblee 20. detsembri 1993. aasta resolutsioonis nr 48/134 ja järgnevatel resolutsioonides toodud tingimustele.

Inimõiguste Instituudi tellitud avaliku arvamuse uuring näitab, et elanike teadlikkus inimõigustest on madal. Seetõttu leiame, et Eestis tuleks rohkem tähelepanu tuleb pöörata nii inimõiguste hariduse teemale kui ka avalikkuse teavitamisele.

Samal ajal kui Eesti saab rahvusvaheliselt tunnustatud väljendusvabaduste tagamise eest, on mitmed riigid astunud samme eesmärgiga saavutada suurem kontroll nii meedia kui ka interneti üle. Näiteks Venemaa Föderatsiooni uued seadused võimaldavad lihtsalt piirata ligipääs võimule ebasobivatele veebisaitidele ning karistada neid, kes on väljendanud võimu suhtes kriitilisi seisukohti. Oleme arvamusel, et lisaks internetivabaduse tagamisele siseriiklikult peaks Eesti veelgi enam kasutama oma unikaalset positsiooni, et seista sõna- ja väljendusvabaduse eest kõikjal maailmas.

Tõhus inimõiguste kaitse eeldab ka tugevaid inimõiguste kaitsele pühendunud vabaühendusi. Kutsume riiki üles looma tingimusi, mis tagaksid selliste organisatsioonide jätkusuutliku arengu.

Tunnustame veelkord Eesti püüdusi ja juba saavutatut inimõiguste valdkonnas. Allkirjastanud organisatsioonid soovivad oma tegevuse kavandamiseks saada teavet Vabariigi Valitsuse plaanidest ning esitada täiendavaid küsimusi. Erinevate inimõiguste valdkonnas tegutsevate organisatsioonide küsimused on lisatud pöördumisele.

Austusega,

Eesti Inimõiguste Keskus, mida esindab juhataja Kari Käsper,
Eesti LGBT Ühing, mida esindab juhatuse liige Helen Talalaev,
Eesti Naisuurimus- ja Teabekeskus, mida esindab juhatuse esinaine Reet Laja,
Eesti Omastehoodus, mida esindab juhatuse liige Helle Lepik,
Eesti Patsientide Esindusühing, mida esindab juhataja Pille Ilves,
Eesti Puuetega Inimeste Koda, mida esindab juhatuse esimees Monika Haukanõmm,
Inimõiguste Instituut, mida esindab juhatuse esimees Vootele Hansen,
MTÜ Gendy, mida esindab juhataja Kristel Regina Sits,
MTÜ Lastekaitse Liit, mida esindab juhataja Alar Tamm,
SA Unitas, mida esindab tegevjuht Uve Poom.

Lisa. Vastavalt oma tegevusvaldkonnale ja eesmärkidele soovivad allkirjastanud organisatsioonid saada vastuseid järgmistele küsimustele.

- 1 Milliseid konkreetseid tegevusi on valitsus planeerinud võrdse kohtlemise valdkonnas teadlikkuse tõstmiseks ning võrdse kohtlemise seaduse tõhusamaks rakendamiseks 2013, 2014. ja 2015. aastal? Kas valitsusel on plaanis lähiajal muuta võrdse kohtlemise seadust, et tagada erinevatel alustel diskrimineerimise vastu võrdne kaitse?
- 2 Milliseid konkreetseid meetmeid kavatseb Eesti astuda, et asuda rakendama ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni?
- 3 Millal plaanib Eesti allkirjastada ja ratifitseerida Euroopa Nõukogu naistevastase vägivalda ja perevägivalda ennetamise ja tõkestamise konventsiooni?
- 4 Milliste konkreetsete meetmetega kavatseb Eesti võidelda soolise palgalõhe ning teiste soolise ebavõrdsuse ilmingute vastu?
- 5 Milliseid konkreetseid samme plaanib riik, et parandada ohustatud gruppide inimõiguste kaitset? Inimõiguste Instituudi Eesti Inimõiguste Aruande 2012 kohaselt on kõige ohustatumad elanikkonnagrupid paljulapselised emad, lapsed, pikaajalised töötud, eakad (eriti üksi elavad vanainimesed), puudega inimeste pereliikmed e omastehooldajad, puuetega inimesed, inimesed hooldusasutustes ja samasoolised paarid (LGBT inimesed).
- 6 Milliseid samme kavatseb valitsus astuda, et paremini tagada Eestis alaliselt elavate, aga eesti keelt mittevaldavate inimeste teavitamine nende põhilistest õigustest ja kohustustest?
- 7 Millal kavatseb Eesti kaotada Euroopa inimõiguste konventsiooniga vastuolus oleva vangide valimisõiguse täieliku ja automaatse piirangu?
- 8 Millal kavatseb Eesti sarnaselt Läti ja Leeduga sisse seada erapooletu monitooringu piiripunktides, et kontrollida ametnike tööd varjupaigataotluste vastuvõtmisel?
- 9 Milliseid konkreetseid samme tehakse, et tagada Eestis rahvusvahelise kaitse saanud või seda taotlevatele inimestele vajalikud teenused ja abi?
- 10 Milliseid strateegiaid ja tegevuskavasid planeeritakse LGBT (lesbi, gei, bi, trans) inimeste inimõiguste kaitseks Eestis?
- 11 Kas ja millal on valitsusel plaanis luua õiguslik raamistik, et reguleerida samasooliste paaride kooselu ja tagada nendele peredele perekonnapõhiõiguse kaitse, sh nendes peredes kasvavatele lastele?
- 12 Milliseid meetmeid kavatsetakse kasutusele võtta selleks, et kõrvaldada diskrimineerimine haridusvaldkonnas ja kaitsta haridusasutustes õppivaid lapsi ning noori ebavõrdse kohtlemise ja koolikiusamise eest?
- 13 Kuidas on kavas tagada, et inimõiguste-alane haridus Eestis on kaasav, katab kõiki olulisi sihtgrupe süsteemselt ning toimub koostöös avaliku ja kolmanda sektori asutuste vahel?
- 14 Kas ja milliseid muudatusi kavandab valitsus põhikooli ja gümnaasiumi õppekavas, suurendamaks isiku õiguste ja kohustuste, sh inimõiguste õpetamist?
- 15 Milliseid konkreetseid samme plaanib Eesti teha, et tagada õigusemõistmise käigus tehtud vigade kompenseerimine?
- 16 Milliseid tegevusi Eesti planeerib väljendusvabaduse, sh meedia- ja internetivabaduse, kaitsmisel rahvusvaheliselt?
- 17 Millal muudetakse kaasamine ning konsultatsioonideks mõeldud internetifoorum valitsuse mis tahes seadusliku algatuse väljatöötamise kohustuslikuks osaks?

- 18 Millised on konkreetsed plaanid nn “Pariisi põhimõtelele” vastava riikliku inimõiguste kaitse asutuse loomiseks? Kui see eeldab õiguskantsleri institutsiooni ümberkujundamist, siis milliseks ajaks seda tehakse ning kuidas konkreetselt vastavus tagatakse?
- 19 Kui palju suurendatakse 2013. aasta ja järgnevate aastate riigieelarvelist finantseerimist soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise voliniku ja sotsiaalministeeriumi soolise võrdõiguslikkuse osakonnale, et täita ÜRO Inimõiguste Nõukogusse kandideerimisel antud lubadusi?
- 20 Kas ja kuidas kavatseb valitsus korrastada inimõiguste valdkonnas tegelevate vabaühenduste riigieelarvelise rahastamise, et tagada vahendite kasutamise tõhusus, läbipaistvus ja vabaühenduste võrdne kohtlemine?
- 21 Miks on otsustatud vähendada mõnede vabaühenduste, nagu Eesti Patsientide Esindusühing, riigieelarvelist rahastust ning seatud ohtu nende tegevuse tõhusus ja jätkusuutlikkus?
- 22 Millal ja kui palju suurendatakse Eesti Inimõiguste Keskuse tegevuse riigieelarvelist finantseeringut, mis on ikka veel jäänud kriisiajal kärbitud tagasihoidlikule tasemele ning seab ohtu Keskuse tegevuse jätkusuutlikkuse?

Palume vastata meili teel aadressidele:

info@humanrights.ee
helen@lgbt.ee
laja@laja.pri.ee
info@omastehooldus.eu
pille@epey.ee
epikoda@gmail.com
vootele.hansen@eihr.ee
kristel_regina@hotmail.com
alar@lastekaitseliit.ee
uve.poom@unitasfoundation.org